

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2421/2023
24.09.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиље АА, коју заступа Владимир Радовановић, адвокат из ..., против тужених Дом ученика средњих школа ПО Ужице и Центар за социјални рад „Ужице“, које заступа Малина Ђокић, адвокат из ..., ради поништаја споразума о престанку радног односа и уговора о раду, одлучујући о ревизији тужиље, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3075/22 од 09.02.2023. године, у седници одржаној 24.09.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3075/22 од 09.02.2023. године и пресуда Основног суда у Ужицу П1 98/22 од 01.06.2022. године, и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Ужицу П1 98/22 од 01.06.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље према туженом Дом ученика средњих школа ПО Ужице којим је тражено да се поништи Споразум о престанку – прекиду радног односа бр. ../2019 од 28.06.2019. године, закључен између тужиље и правног претходника тог туженог Дома за децу и омладину „Петар Радовановић“ Ужице. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље према туженом Центар за социјални рад „Ужице“ којим је тражено да се поништи Уговор о раду бр. .. од 28.06.2019. године. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље према туженом Дом ученика средњих школа ПО Ужице којим је тражено да се обавезе овај тужени да преузме уговор о раду број ../97 од 18.07.1997. године који је закључен између тужиље и правног претходника послодавца, Дом „Петар Радовановић“ и утврди да је тужилца преношењем уговора о раду са послодавцем претходником на послодавца следбеника засновала радни однос код туженог Дом ученика средњих школа ПО Ужице као послодавца следбеника, са свим правима и обавезама које је имала код послодавца претходника по уговору о раду. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужилца да туженима на име накнаде трошкова поступка плати солидарно износ од 200.500,00 динара.

Апелациони суд у Крагујевцу је, пресудом Гж1 3075/22 од 09.02.2023. године, ставом првим изреке, одбио као неосновану жалбу тужиле и потврдио пресуду Основног суда у Ужицу П1 98/22 од 01.06.2022. године. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиле којим је тражила да се обавезу тужени да јој накнаде трошкове жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилца је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Сл. гласник РС“, бр.72/11...10/23) у вези са одредбом члана 92. Закона о уређењу судова („Сл. гласник РС“, бр.10/23) и оценио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању на коме су засноване нижестепене одлуке, тужилца је била у радном односу код послодавца Дом за децу и омладину „Петар Радовановић“ Ужице по Уговору о раду од 18.07.1997. године и била је распоређена на радном месту техничар за ... послове за које је захтеван четврти степен стручне спреме. Дом је пружао услугу ученичког смештаја (за коју услугу је средства обезбеђивало Министарство просвете, науке и технолошког развоја) и услугу социјалне заштите (за коју је средства обезбеђивало Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања). Тужилца је припадала групи запослених које је финансирао Министарство просвете, науке и технолошког развоја. Крајем 2018. године, промењен је начин финансијског пословања установа социјалне заштите чиме је онемогућен трансфер средстава на истом нивоу власти и био је онемогућен промет услуга између Министарства просвете науке и технолошког развоја и тадашњег послодавца тужиле. Такође, послодавац тужиле више није поседовао лиценцу за обављање делатности услуга ученичког стандарда. Како би се решио настали проблем, наведена два министарства су разматрала више опција с тим да је приоритет увек био да се омогући континуитет у пружању услуга ученичког стандарда и услуга социјалне заштите за којима постоји објективна потреба у Граду Ужицу и да ниједан од запослених не остане без посла и у том смислу да сви запослени треба буду преузети од стране тужених.

На иницијативу послодавца, тужилци је понуђено закључење Споразума о престанку радног односа, који носи датум од 28.06.2019. године а потписан је 01.07.2019. године. У Споразуму је наведено да тужилци престаје радни однос 30.06.2019. године, а ради заснивања радног односа код другог корисника јавних средстава Центра за социјални рад „Ужице“. Истога дана тужилца је закључила уговор о раду са Центром за социјални рад „Ужице“ на неодређено време почев од 01.07.2019. године за послове радног места референт за ... послове у домском одељењу Центра за смештај одраслих и старих лица „Забучје“ при Центру за социјални рад „Ужице“. Пре потписивања споразума о престанку радног односа, тужилца је свом тадашњем послодавцу упутила допис у коме је навела да је из разлога свог даљег радно-правног статуса принуђена да потпише споразум, али да није сагласна са делом споразума који се односи на одређивање Центра за социјални рад „Ужице“ као новог послодавца. Пре потписивања Споразума о престанку радног односа, тужилци је (као и осталим запосленима) предочено да ће Дом „Петар Радовановић“ престати да постоји, те да ће

уколико не потпише споразум и не закључи уговор о раду са новим послодавцем, Центром за социјални рад „Ужице“ изгубити посао.

Код одлучивања о томе који од овде тужених ће бити нови послодавац запослених, критеријуми су били квалификација и стручна спрема запослених и потребе тужених. Притом, приоритет је био удовољавање потребама Центра за социјални рад „Ужице“ који је, када је реч о тужили, имао упражњено систематизовано радно место које је одговарало њеној стручној спреми. Након потписивања наведеног Споразума о престанку радног односа, Дом за децу и омладину „Петар Радовановић“ није престао да постоји и у радном односу је остало четворо запослених. Влада РС донела је Одлуку о његовом укидању која је објављена у „Сл. гласнику РС“, бр.118/20 од 25.09.2020. године и то припјањем туженом Дом ученика средњих школа у Ужицу. Чланом 5. те Одлуке прописано је да ступањем на снагу те одлуке Дом престаје са радом а да запослене преузима тужени Дом ученика средњих школа у Ужицу. Тужени Дом ученика средњих школа је 26.06.2019. године донео нов Правилник о организацији и ситематизацији послова Дома ученика средњих школа, по инструкцији министарстава, којим је проширена систематизација по називима радних места и систематизацији Дома за децу и омладину „Петар Радовановић“.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да тужбени захтеви тужиле нису основани. По становишту тог суда, предметни споразум о престанку радног односа тужилца је закључила на основу слободно изражене воље, уз одсуство принуде, претње и преваре. Потписивању споразума тужилца је приступила ради очувања свог радно правног статуса, при чему је имала могућност да споразум и не закључи. Начин престанка претходног послодавца тужиле је без утицаја будући да је у тренутку потписивања споразума ова установа била у фази њеног престанка. Посебан значај првостепени суд је дао чињеници да код првотуженог није било радног места које одговара стручној спреми тужиле, из чега је извео закључак да би последице биле идентичне и да је дошло до ликвидације претходног послодавца тужиле.

Другостепени суд је потврдио првостепену пресуду сагласивши се са закључком првостепеног суда да приликом закључења споразума није било претње, принуде нити је реч о превари, а закључио је да тужилца није била ни у заблуди. Ово стога што одлука о начину престанка послодавца није зависила од директора послодавца, већ искључиво од воље оснивача, те што је тадашњи директор послодавца запосленима, укључујући и тужилу, пренела оно што је њој речено од стране надлежних министарстава а то је да ће послодавац престати ликвидацијом. Како директор није знала за чињеницу на који начин ће дом престати. то она као представник друге уговорне стране није могла тужилу довести у заблуду. Будући да је споразум о престанку радног односа пуноважан, следи да нису основани ни захтев тужиле да се поништи уговор о раду закључен са друготуженим и да се обавезе првотужени да преузме уговор о раду из 1997. године који је тужилца имала закључен са претходним послодавцем и да се утврди да је тужилца преношењем уговора о раду са послодавца претходника на послодавца следбеника засновала радни однос код првотуженог.

По оцени Врховног суда, основани су наводи ревидента да је у овом спору погрешно примењено материјално право.

Одредбом члана 175. тачка 3. Закона о раду, прописано је да радни однос престаје споразумом између послодавца и запосленог, а одредбом члана 177. став

1. такође је прописано да радни однос може престати на основу писаног споразума послодавца и запосленог.

Одредбом члана 111. Закона о облигационим односима-ЗОО, прописано је постојање мана воље као разлог рушљивости уговора.

Према члану 61. став 1. ЗОО, заблуда као једна од мана воље постоји ако се односи на лична својства предмета, на лице са којим се закључује уговор ако се закључује с обзиром на то лице, као и на околности које се по обичајима у промету или по намери странака сматрају одлучним, а страна која је заблуди не би иначе закључила уговор такве садржине.

Према члану 174. Закона о раду, у случају статусне промене, односно промене послодавца у складу са законом, послодавац следбеник преузима од послодавца претходника Општи акт и све уговоре о раду који важе на дан промене послодавца. Одредбом члана 149. истог закона прописано је да послодавац претходник дужан је да о преношењу уговора о раду на послодавца следбеника писменим путем обавести запослене чији се уговор о раду преноси (став 1); ако запослени одбије пренос уговора о раду или се не изјасни у року од пет радних дана од дана достављања обавештења из става 1. овог члана, послодавац претходник може запосленом да откаже уговор о раду.

У конкретном случају, тужила тужбом тражи поништај Споразума о престанку радног односа који је закључила са својим тадашњим послодавцем из разлога постојања битне заблуде, јер јој је (као и осталим запосленима) пре закључења тог споразума предочено да ће послодавац престати да постоји ликвидацијом 30.06.2019. године, а до чега није дошло. Тек након годину дана укинут је послодавац Одлуком Владе, али не ликвидацијом, већ припајањем првотуженом, што имплицира примену члана 47. до 151. Закона о раду о одржавању радно правног статуса запослених у случају статусне промене припајањем.

Нижестепени судови су погрешно применили одредбу члана 61. став 1. ЗОО и цитиране одредбе Закона о раду. Код оцене да ли је постојала битна заблуда тужиле приликом закључења предметног споразума, било је потребно разјаснити да ли је одлучна чињеница у чијем присуству тужила не би такав споразум потписала, то што је тужили и осталим запосленима пре закључења споразума предочено да ће им, уколико споразум о престанку радног односа и уговор о раду да новим послодавцем не закључе, а услед престанка послодавца ликвидацијом 30.06.2019. године, престати радни однос по сили закона. Послодавац није престао да постоји 30.06.2019. године, у радном односу су остала четири запослена лица, а престанак је уследио тек одлуком Владе о његовом укидању која је објављена у „Сл. гласнику РС“, бр.118/20 од 25.09.2020. године. Послодавац је притом престао статусном променом припајања првотуженом, и тада су четири запослена лица, која су остала у радном односу, преузета од стране првотуженог као послодавца следбеника. Од постојања услова за евентуални поништај споразума о престанку радног односа, зависи и правна судбина уговора закљученог између тужиле и друготуженог као и захтев тужиле за утврђењем да је засновала радни однос код првотуженог.

Из тих разлога, побијане пресуде су укинуте и предмет је враћен првостепеном суду на поновно суђење.

У поновљеном суђењу, првостепени суд ће поновити изведене доказе и њиховом правилном оценом утврдити битне чињенице од којих зависи оцена о постојању битне заблуде, на које му је указано овим решењем, јер од тога зависи основаност и осталих захтева тужиле након чега ће донети нову на закону засновану одлуку.

Укинута је и одлука о трошковима поступка и зависи од коначног исхода спора.

Из наведених разлога, на основу члана 416. став 3. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић